HAVACILIK

Sovyetlere hakikî bir yardım yapılacaksa...

Murmansk ve Arkanje'le gelen İngiliz tayyarelerinin cepheye inerek Moskovayı müdafaa etmeleri lâzımdır

Yazan: **Arif Ahıskal**

Büyük Britanyalı tayyarecilerin; Sovyet Rusya tayyarecilerile şimal müntehası mıntakasında ilk mesai birliğini yapmış oldukları beyan edilmektedir. Burada İngiliz tayyareleri Beyaz denize girmişlerdir. Murmansk ve Arkanjelde Sovyet tayyarelerine yardım edeceklerdir.

Bu ufak habere, Büyük Britanya imparatorluk havacılığının Sovyet Rusyanın Almanya ile harbe girmesile vadettiği yardımların ilk işaretidir, diyebiliriz. Fakat şimal mıntakasında yardıma başlayan İngiliz tayyarecilerinin Sovyetlere olan yardımı acaba vaktinde midir?. Ve hava harekâtı üzerinde ne gibi bir tesiri dokunabilecektir?

Büyük hava muharebelerinin daha ziyade cenuba doğru olan sahalarda cereyan ettiği nazari itibara alınırsa, şimal mıntakasına inhisar eden İngilizlerin yardımı daha ziyade, Britanyalı uçucuların harekete geçmiş olduklarını gösteren ve Sovyet havacılığının maneviyatını takviye edecek bir teşebbüs olarak mütalea edilebilir. Yoksa, esaslı muharebe sahnelerinde üstünlük kurmak yolunu tutmuş bulunan ve bu maksada vefa edecek hareket serbestliğine sahib bulunan mihver havacılarının aleyhinde bir netice doğurmaktan henüz çok uzaktadır. Murmansk ve Arkanjeldeki mesai birliği Kiyef ve Moskova üzerine tevcih edilen mihver tayyareciliğinin bombardıman taarruzlarını aksatmıyacağı gibi, Alman tayyarelerine de bir darbe vuramaz. Çünkü buralarda harekete geçtikleri bildirilen İngiliz tayyarecilerinin; Sovyet Rusya - Almanya muharebe şark cephesinin şimal cenahını teşkil eden Leningradın bile şimalinde bulunması ve hatta Murmansk ile Leningrad arasında uçacak bir tayyarenin 2000 kilometrelik bir hareket kabiliyetine malik bulunması mecburiyeti, İngiliz havacılarının ne kadar uzaklarda kaldığını gösterir.

İngiliz havacılarının Sovyet tayyareciliğine olan yardımı ve irtibat temini, Leningradın ve Kiyefin işgalinden sonra pek de erken olmamıştır. Bu yardımın ve işbirliğinin geç kalmadığı ve vaktinde başarıldığı kabul edilse bile, esas cephedeki hava muharebelerile hiç bir ilişiği görülemez.

Eğer Büyük Britanyalı tayyarecilerin cephe boyundaki muharebeler üzerinde ve bilhassa Moskovanın müdafaasında iş görmeleri isteniyor ve bekleniyorsa, şimal mıntakalarına varmış bulunan bu tayyarecilerin cenuba doğru kaydırılması ve bilhassa Alman tayyareciliğine karşı Büyük Britanya havalarını müdafaada büyük fedakârlıkları ve muvaffakiyetleri göze çarpan bu uçuculardan Moskovanın müdafaasında Sovyet tayyareciliğine yardımlarını istemek ve temin etmek imkânlarının aranması daha çok doğru olabilir.

Mihver kara ordularının başlıca hedefleri bugün için tek istikamettir: Leningrad ve Kiyeften sonra Moskova...

Bu takdirde Moskova bilhassa bugün için ön safta gelmektedir. İşte kara ordularının bu istikametteki hareketlerini kolaylaştırmak gayretine bağlı taarruzlarını sıklaştıracak mihver havacılığile Sovyet tayyareciliğinin mücadelesi burada ve cephenin daha ziyade cenubunda cereyan edecektir.

Bu hava muharebeleri üzerinde Britanyalı tayyarecilerin bir tesiri olabilmesi için ve vaktinde yardım edilmiş bulunması noktasından, daha ziyade cenub mıntakasında ve Moskova civarında harekete geçmiş olmaları beklenir. Aksi takdirde Sovyetlerle olan bu irtibat ve yardım teşebbüsü yersiz ve vakitsiz kalmağa mahkûmdur.

A. AHISKAL

Dün yapılan at yarışları ve kürek müsabakaları

(Baştarafı 1 inci sahifede)

Üçüncü koşu iki yaşında taylara mahsustu. Yarışın mesafesi 1200 metre idi. Çobankızı 1,15 dakikada birinci, Demet ikinci oldu. Ganyan 175, plâse 100 ve 150 kuruş verdi.

Dördüncü koşunun mesafesi 2400 metre idi. Sıkı bir yarıştan sonra Ahmedin Karanfili 2,31 dakikada birinci, Prens Halimin Romansı ikinci, Alakuşun Dandisi üçüncü oldu. Ganyan 200, plâse 100 ve 125 kuruş verdi.

Beşinci ve son koşu da 2400 metrelik bir mesafe üzerinde yapıldı. Yarışın son mesafesine kadar çekişen Said Aksoyun Mihrülcanı bir kafa farkile 2,49 dakikada birinci, Bozkurd ikinci, Sevim üçüncü oldu.

Kürek yarışları

Susporları ajanlığı tarafından yapılan teşvik kürek yarışları dün Paşabahçe ile Beykoz arasında yapıldı. Alınan dereceler şunlardır:

Tek müptedi: Galatasaray 9.42 ile birinci, Beykoz ikinci.

İki çifte müptedi: Galatasaray 9.09 ile birinci, Beykoz ikinci.

Bir çifte bayanlar: Galatasaray 6.06 ile birinci, Güneş ikinci.

İki çifte bayanlar: Galatasaray 5.45 ile birinci, Fenerbahçe ikinci.

Dört tek müptedi: Fenerbahçe 8.48 ile birinci, Galatasaray ikinci.

Bir çifte kıdemli :Galasaray 9 ile birinci, Güneş ikinci.

Dört tek bayanlar: Galatasaray 5.16 ile birinci, Fenerbahçe ikinci.

İki çifte kıdemli: Galatasaray 9.02 ile birinci, Güneş ikinci.

Dört tek kıdemli: Galatasaray 7,57 ile birinci, Güneş ikinci.

Kıdemliler arasında birinci ve ikinci gelenler Marmara kupasına iştirak edeceklerdir.

Galatasaray 28 puvanla birinci, Güneş 11 puvanla ikinci, Beykoz 8 puvanla üçüncü olmuştur. Kazananlara şild verilmiştir.

Fenerbahçe kulübü tam amatör olarak çalışacak

Fenerbahçe kulübü umumî heyeti dün fevkalâde olarak yaptığı bir toplantıda kulüb nizamnamesinin emrettiği şekilde tam amatör olarak faaliyete devama karar vermiştir.

Türkiye yüzme birincilikleri

Bursa (Hususî) — Bu sene Beden Terbiyesi umum müdürlüğü tarafından Çekirgedeki Havuzlu parkta 20 gün devam eden bir yüzme hakem kursu açılmıştı. Fevkalâde istifade temin olunan bu kurs bitmiş ve Türkiye şampiyonu ve 4 rökor sahibi Mahmud Bursa yüzücülerine muallim tayin olunmuştu. Kursun sona ermesi münasebetile Havuzlu parkta müsabakalar yapılmış ve bu müsabakalarda Beden Terbiyesi Umum müdürü General Cemil Tahir Taner de bulunmuştur.

Türkiye yüzme birinciliklerinin bu sene Çekirgedeki Havuzlu parkta yapılması takarrür etmiştir. Bunun için hazırlıklar yapılmaktadır. Bursa gencleri de Türkiye yüzme birinciliklerine hazırlanmaktadırlar.

Hatırlatıyoruz!

Yanan Adliye binasının enkazını mahkûmlara kaldırtamaz mıyız?

Bize haber verildiğine göre Sultanahmeddeki yanan Adliye binasının enkazının hâlâ ortadan kaldırılamamasına bazı formaliteler sebeb olmuştur. Müteahhid, taahhüdünü vakit ve zamanile ifa edemediği için Belediye mukavelesini feshetmiş ve maliyece müteahhidden alınacak tazminat bedelile bu işin yapılmasına Millî Emlâk müdürlüğü memur edilmişti. Fakat tazminat alınamadığı için enkaz meydanda kalmıştır.

Deniz tarafından çok fena göründüğü gibi civardaki diğer yangın yerlerinin tozu, toprağı üstüne bir de buradan savrulan kirlilikler inzimam etmekte, o cihetlerde oturanları hem manen, hem de maddeten taciz eylemektedir.

Karilerimizden Hayri Beller, dokuz senedenberi bir türlü halli mümkün olmıyan bu meselenin bir neticeye bağlanabilmesi için çok güzel bir fikir ileri sürmektedir. Bu zat:

«Adliye Vekâletinin takdire şayan teşebbüslerinden biri de mahkûmların nafıa işlerinde kullanılması için ittihaz olunan karardır. Bu karardan istifade edilerek bu gibi işlerden anlıyan mahkûmlar seferber edilip çalıştırılacak olursa, pek az bir zamanda şehrin en mutena yerinde yerleşip kalmış bulunan bu harabe ortadan kalkmış olur» diyor ki, çok doğrudur.

Vilâyet ve Belediye makamı Adliye Vekâletinin müsaadesini istihsal ederek bu şekilde hayırlı icraata kalkışacak olursa mahkûmların sade enkazı taşımaları değil, belki yerine şirin bir park vücude getirmeleri imkânı da elde edilir.

Hatırlatıyoruz!

Müessif bir ölüm

Antalya Nafıa Muamelât Şefi Nevzad Yeşimin, İskenderun gümrük muhafaza memurlarından Esad Yeşimin, muharrir arkadaşımız Ragıb Şevkinin ve Osmanlı Bankası muhasebe memurlarından Sakıb Yeşimin babaları, eski Posta ve Telgraf müfettişlerinden ŞEVKİ YEŞİM duçar olduğu hastalıktan şifayab olamıyarak vefat etmiştir. Cenazesi bugün Cerrahpaşa hastanesinden kaldırılarak öğle namazı Fatih camiinde kılındıktan sonra Edirnekapı mezarlığındaki ebedî istirahatgâhına tevdi edilecektir. Merhuma Cenabı Hakkın rahmetini diler, kederdide ailesine taziyetlerimizi sunarız.

***

Devlet Denizyolları kılavuzluk servisi şefi emekli bahriye yarbaylarından Ali Rıza Yeras müptelâ olduğu hastalıktan kurtulamıyarak rahmeti rahmana kavuşmuştur. Cenazesi bugün Maçkada Teşvikiye camiinde öğle namazı kılındıktan sonra Feriköy mezarlığına defnedilecektir. Allah rahmet etsin.

Şehir haberleri

Sarhoşluk yüzünden

Bir kunduracı, arkadaşını ağır surette varaladı

Tavukpazarında Bileyiciler sokağında 43 numarada köselecilik yapan Rıza akşam dükkânını kapadıktan sonra içeride arkadaşı demirci Hakkı ile beraber rakı içmeğe başlamıştır. Geceyarısına doğru dükkânın kepenkleri vurulmağa başlamış, Rıza kapıyı açtığı zaman bunun komşusu terlikçi Mehmed Arif olduğunu görmüştür. Mehmed, kendini bilmiyecek derecede sarhoş olduğu halde Rızadan rakı istemiş, vermeyince aralarında kavga başlamıştır. Gittikçe hiddeti artan Mehmed, bir ara cebinden çıkardığı keskin terlikçi bıçağı ile Rızanın üstüne atılmış ve onu kolundan, başından ağır surette yaralamıştır. Rıza, kanlar içinde yere serilince, Mehmed kaçmak istemiş, fakat bu sırada etraftan yetişenler kendisini bıçağile yakalamışlardır. Yaralı, Cerrahpaşa hastanesine kaldırılmıştır.

Hava seferleri bugün başlıyor

İstanbul - Ankara hava seferlerine bugünden itibaren başlanacaktır. Bu sabah saat sekizde, dört motörlü bir yolcu tayyaresi, Yeşilköy hava meydanından hareket edecek ve saat 10,40 ta Ankaraya varacaktır. Ayni gün, saat 15,25 te Ankaradan kalkacak olan tayyare de İstanbula 17,25 te dönmüş bulunacaktır.

Yolcu ücreti ucuzlatılmıştır. Ankaraya yalnız gidiş 17, gidiş geliş 30 liradır. Seferler, pazardan maada her gün muntazaman yapılacaktır.

Zabıta memurlarının manevra kayışları

Zabıta memurlarının manevra kayışlarının havaî mavi renkte olmasına karar verilmiştir. Memurlar kayışlarını bu renge boyatacaklardır. Bundan başka, yüksek rütbeli resmî zabıta memurları, badema numaralarını yakalarına takacaklardır.

İzmir Belediye reisi gitti

Bir müddettenberi şehrimizde bulunan İzmir Belediye reisi doktor Behçet Salih Uz, dün İzmire gitmiştir.

Merhum Ziya Günün Üniversiteye bıraktığı servet

Merhum profesör Ziya Günün Üniversiteye bıraktığı serveti idare edecek olan «tesis» idare heyeti bugün saat onda, Rektör Cemil Bilselin riyasetinde ilk toplantısını yapacaktır. Tesis senedi mucibince idare heyetine Üniversiteden Hukuk Fakültesi dekanı Ali Fuad Başgil ile Edebiyat Fakültesi dekanı Hamid Ongunsu seçilmiştir. Heyet, sened ahkâmına göre kanunî vazifesine başlıyacaktır.

Sarayburnu ile Haydarpaşa arasında araba vapurları

Sarayburnu ile Haydarpaşa arasında araba vapuru işletilmesi için, şehircilik mütehassısı Prost tarafından bir proje hazırlanmıştır. Bu nakliyat için Haydarpaşa rıhtımında tadilât yapmağa lüzum yoktur. Yalnız Sarayburnunda küçük bazı tesisat yapmak kâfi gelecektir.

Haydarpaşa - Sarayburnu arasında araba vapuru işlemeğe başladıktan sonra da Üsküdar - Kabataş - Sirkeci araba vapuru seferleri devam edecektir.

Yeni tip ekmek

Yüzde yüz buğday unundan imal edilecek olan yeni tip ekmeğin bugün fırınlarda satışa çıkarılması kabil olamıyacaktır. Hemen bütün fırınların elinde arpa katıklı eski unlardan birer miktar kalmış olduğundan bu unlar tükeninciye kadar fırınlar, eski mahlût ekmeği çıkarmakta devam edeceklerdir. Bununla beraber yeni tipte buğday ekmeğinin çarşamba, nihayet perşembe gününden itibaren fırınlarda işlenmesine başlanmış bulunacaktır.

Mektebler ne vakit acılacak?

Maarif Vekâleti talim ve terbiye heyeti, önümüzdeki hafta içinde Ankarada bir toplantı yaparak, mekteblerin açılacağı ve ikmal imtihanlarının yapılacağı günleri tespit edecektir.

Fikirler

Tarih babaları ve dünya görüşleri

Yazan: **Profesör M. Şekib Tunç**

Tarih babaları dediğimiz zaman bütün garb medeniyetinde örnek olmuş ilk tarihçileri kasdediyoruz. Bunlar büyük Yunan müverrihleridir. Başta Cadmus olmak üzere kendilerinden evvel daha birçok tarihçiler geldiği halde bunlardan hiç birisi Hérodote, Thucydide ve Xénephon gibi örnek olamamışlardır. Çünkü bunların çoğu bir şehrin veya bir kavmin tarihini yazmakla kalarak muhtelif kavimleri birbirlerine bağlayan zinciri göstermeyi ve topladıkları vak'aların sıhhatlerini kontrol etmeyi henüz bilmiyor, binaenaleyh dağınık ve tetkiksiz vak'a yazıcıları halinde kalıyor; malûm olabilen dünya vak'alarından muntazam ve muhakemeli bir bütün vücude getiremiyorlardı.

Bu büyük fikri, daha doğrusu tam manasile tarih san'atını ilk defa kavramak ve kavradığını göstermek iktidarını Hérodote gösterdiği için tarih babalarının başında gelmiş bulunuyor. Milâddan evvel Beşinci asırda yaşayan Hérodote o zaman malûm olan dünya vakayiini tanıttıktan başka kendi memleketinin iki buçuk asır içinde geçirdiği mühim tarihî vak'aları bir bütün halinde yazmak iktidarını da gösteriyor. O halde ki uzunca bir devirde geçmiş vak'aların bir bütün halindeki manzarasına ilk defa şahid olan insanlık ayni zamanda kendi hatıralarının müthiş korkuncluğunu da ilk defa olarak görmüş oluyor, huzur ve sükûn ister gibi görünen milletler bu arzularına rağmen daima huzursuzluk içinde yaşamış millî birlikler zümre menfaatlerinin ilcalarile mütemadi nifak ve şikaklar geçirmiş, harb tehlikesi karşısında birleşilmiş, hürriyete susanmış, zulümden inlenmiştir; çok kere cinayetler muzaffer, faziletler makhur olmuş, yeryüzü kanla sulanmış ve ateşle kavrulmuş, her taraf er geç tahrib edilmiştir. İşte ilk tarih babasının çizdiği dünya manzarası! Yalnız bu korkunc manzara, Hérodote'un renkli üslûbu ve güzel hayallerile yumuşatılmış ve vücude getirdiği tertib güzelliğine zarafet, ahenk ve tenevvü karıştırmasını unutmamıştır. Ayni zamanda iyiliklerden hoşlanan ve fenalıklardan kaçan hassasiyetimizi mütemadiyen uyandırmak ve tazelemek san'atını da pek iyi bildiği için vücude getirdiği eser insan zekâsının en güzel mahsullerinden biri sayılmıştır. Bu güzel mahsul Paul Valéry'nin dediği gibi belki de: «Zihin kimyasının imal ettiği en tehlikeli mahsullerden biridir; hassaları da pek malûmdur. Milletleri hülyalara sevkeder, sarhoş etmesini bilir, mukabelelerini ifratlara vardırır, eski yaralarını mütemadiyen işletir, huzur zamanlarında bile bihuzur eder, kâh büyüklük, kâh aşağılık hezeyanlarına götürür ve nihayet milletleri telhkâm, mağrur, çekilmez ve boş kılar.»

Evet, tarih, arzu ve ihtiraslarımızın bir aleti olarak yazılmaktan kurtulmadıkça, ondan daha tehlikeli bir kültür müstahzarı olamaz. Tarihin bu tehlikesi ilmî kisveye büründüğü nisbette artacağı için ona aldanmak tehlikesi de zamanımızda daha çok büyümüş, fazla olarak geçmiş zamanlarla zamanımızın mukayeseleri caiz olup olmıyacağı ayrıca bir mesele olmuştur. Filhakika bugünkü milletlerin mukadderatına hâkim olan amiller sistemi gitgide bütün dünyaya şamil bir sistem haline gelmekte, bir tarafta olan sarsıntılar her tarafı kaplamaktadır. Binaenaleyh bir noktaya göre vazedilecek ve ona göre düşünülüp bitirilecek mahdud meseleler kalmamış gibidir.

Bununla beraber arzettiğim tarih babaları tarih san'atını sevdirmenin sırrını buldukları için, ona olan bağlılığımız fevkalâde olmuştur. İzmir vilâyetindeki Halikarnase'ta doğan Hérodote tarihini yazmak istediği memleketlerin çoğunu gezmiş, içinde doğup büyüdüğü şehrin siyasî tefrikaları yüzünden doğduğu yeri terkederek ömrünün sonlarını büyük Yunan şehirlerinden birinde geçirmeğe mecbur olmuştur.

Kendisinden sonra gelen diğer iki tarih babası daha güzel tafsilât vermekte ve daha uyanık bir tenkid yapmakta temayüz ettikleri halde tarih san'atında ve vak'aları birbirine bağlamakta Hérodote'u aşamamışlardır.

Thucydide, ilk tarih babasından on üç yaş kadar küçüktür. Bu en büyük Yunan tarihçisi de tarihini yazmak istediği memleketlerin çoğunu gezmiştir. Atinanın en ileri gelen ailelerinin birinin çocuğudur. Bir müddet kumandanlıkta bulunduktan ve bunda muvaffakiyetler gösterdikten sonra bir düşman baskınını evvelden tahmin edemediği için nikbete uğrayarak sürgün edilmiştir.

Yirmi yıl süren menfasında meşhur Péloponèse muharebesinin tarihine aid vesikaları toplamış, muharebenin sebebini ve uzamasındaki hususî menfaatleri öğrenmek için birçok emek ve masraflardan çekinmemiştir. İcab edince düşmanların ülkelerine gitmiş, idare şefleri, generaller ve askerlerle konuşmuş, yazacağı vak'aların birçoğu için bu suretle müsbet şahidler elde etmiştir. Bu harbin yirmi bir senesini ihtiva eden tarihinde hakikat sevgisinin ve kendisini ihtiyata sevkeden karakterinin sağlamlığı görülür. Hoşa gitmekten ziyade öğretmek ister. Eserini Hérodote gibi bir nevi şiir haline getirmemiştir. Burada kavimlerin menşelerine aid ananeler, örf ve âdetlerine dair tahliller, memleketlerine aid hayali uyandıran harikulâde vak'alar bulunur; bunlar ayni zamanda devlet adamı ve filozof olan bir askerin kaydettiği vakıalar, daha doğrusu askerî hatıralardır; bunlara filozof Anaxagore'dan aldığı hikmet prensiplerini, hatib Antiphon'dan gördüğü belâgat derslerini karıştırmıştır. Mülâhazaları ekseriya derin, ve isabetlidir. Üslûbu çâlâk, muciz ve bundan dolayı da bazan karanlıktır. Bununla beraber dikkati çekmesini çok iyi bilir.

Thucydide'in başladığı tarihe muvaffakiyetle devam eden üçüncü tarih babası olan Xénophon Sokrat mektebinde yetişmiştir. Yazılarında tatlılık ve zariflik hâkimdir.

Sokrat'ı ilk defa nasıl tanıdığını şöyle anlatır: «Çok gencdim; ona ilk defa olarak Atinanın dar sokaklarından birinde rastgeldim. Elindeki deyneğile yolumu keserek: — Hayata lâzım olan şeyler nerede bulunur? dedi. — Pazarda, dedim. Gene sordu: — Merd adamlar nerede bulunur? Bocaladığımı görünce: — Arkamdan gel, dedi. Arkasından gittim. Kendisinden orduya gönüllü yazılmak üzere ayrılmıştım. Avdetimde Atinalıların en doğru adamını zehir içmeğe mahkûm etmiş olduklarını öğrendim. Yunanlılara ve belki de bütün geleceklere onun masumiyeti delillerini yazılarımla nakletmekten başka bir teselli bulamadım. Şimdi hatırasını anmaktan ve faziletlerini muhafaza etmekten daha büyük bir tesellim yoktur.»

Xénophon'un tarih yazmaktan maksadı insanları aydınlataraktan en iyi bir hale getirmekti. Tarih yazmağa çalışması da gözleri önünde geçen vak'aları hakkile anlatmak içindir. Hükûmetlerini mahiyetlerini iyice anlamağa çalışmadan siyaset hakkında bir şey yazmadığı gibi, askerlik hakkında da ancak neferlik ve kumandanlıkta temayüz ettikten sonra yazmak cesaretini bulmuştur. Başkalarına verdiği öğüdleri kendisi yaptıktan sonradır ki ahlâktan bahsetmiştir.

Şahsiyet ve üslûblarile birbirlerinden tamamile ayrılan bu üç tarih babasının dünya görüşleri hakkında elde ettikleri fikirlere gelince, bunlarda da birbirlerinden tamamile ayrıldıkları görülür:

Hérodote'a göre insanlar ve imparatorluklar her yerde ikbal devirlerini bekleyen kıskanc bir kaderin sillesile nikbet ve idbara uğrarlar.

Thucydide, ikbal ve idbar amilini kaderin elinden alarak idare ve ordu şeflerinin mes'uliyetine tevdi eder.

Xénophon ise iyi ve fena akıbetleri hemen daima mabudların lûtuf ve gazablarına atfeder.

O halde birinciye göre dünyada her şey kadere, ikinciye göre tedbir ve dirayete, üçüncü göre de mabudlara olan kulluk derecesine bağlıdır.

Tarih, siyaset ve ahlâkı temsil eden bir sahnedir: Gencler burada bazan bütün kaderlerini tayin eden ilk intıbaları alırlar. Bunun için onlara takib edilmeye lâyık iyi örnekler vermek, sahte kahramanlıklardan tiksindirmek lâzımdır. Ayni sahne hükümdarlar ve milletler için de mühim ibret derslerile doludur. Bu ibretlerin hakikî ve hayırlı olması için tarihçinin hâkim gibi bitaraf, hak sever ve samimî olması lâzımdır. Bu çok yüksek vazife ancak doğrulukla tanınmış muktedir kimseler tarafından yapılması icab eden bir san'attır. Tarihi kıymetten düşürenler onu yazmasını bilmiyenlerdir; tarihi sevmiyenler de okumasını bilmiyenlerdir.

M. Şekib TUNC

Dahiliye ve Ziraat Vekilleri gittiler

Şehrimizde bulunmakta olan Dahiliye Vekili Faik Öztrak ve Ziraat Vekili Muhlis Erkmen dün akşamki ekspresle Ankaraya dönmüşlerdir. Şehrimizde bulunan bazı meb'uslar da Meclisin açılması münasebetile ayni trenle Ankaraya gitmişlerdir.

Kuru fasulya stoku

Görülen lüzum üzerine, ellerinde eski seneler mahsulünden kuru fasulya stoku bulunanların malın miktar, cins ve depo yerini bir beyanname ile Mıntaka Ticaret müdürlüğüne bildirmeleri takarrür etmiştir. Bu beyannameler nihayet yarın akşama kadar verilmiş olacaktır.

Bursadaki Yeşil türbe ve cami tamir ediliyor

Bursa (Hususî) — Tamir edilmekte olan Bursanın meşhur Yeşil türbesi ve camii için Maarif Vekâleti 18,235 liralık bir tahsisat göndermiştir. Yeşil türbenin çinileri baştanbaşa sökülerek, nezle olduğu söylenilen duvarları tahkim ve tarsin edilmek suretile eskiden yaptırılmış olan ayni çinilerle tamirat devam etmektedir. Tamirata mütehassıs mimarlarımız nezaret etmektedirler.

Bozüyük - İnegöl - Bursa şimendifer hattı

Bursa (Hususî) — Nafıa Vekâletinin 1941 inşaat programına koyduğu Bozüyük - İnegöl - Bursa şimendifer hattı için yapılan istikşaflar bitirilmiş ve şimdi güzergâhın plânları yapılmağa başlanmıştır. Haber aldığıma göre, bu projeleri, Parlas isminde bir Fransız mütehassısı yapmaktadır. İnşaata yakında başlanılması kuvvetle muhtemel görülmektedir.

İstanbul meb'usları bir toplantı yapacaklar

Yakında İstanbul meb'usları Cumhuriyet Halk Partisi İstanbul Vilâyet merkezinde bir toplantı yapacaklardır. Bu toplantıda meb'usların bundan evvel halkla yaptıkları temaslarda halkın dileklerine aid Belediyeye verdikleri liste konuşulacak ve bunlardan tatbik edilenler hakkında Vilâyet ve Belediye namına makama izahat verilecektir. Bu münasebetle Belediye, alâkadar dairelerden bu dileklerden hangilerinin yerine getirildiğini ve diğerleri için ne gibi tedbirler alındığını sormuştur.

Konya mıntakasında arpa ve buğday mahsulü

Konya (Hususî muhabirimizden) — Konyanın Ova kısmında yeni arpa, buğday ve yulaf mahsulü kısmen harmanlardan çıkarıldı. Kısmen de harman işleri devam ediyor. Alâkadarlar mahsulâtın iyi ve verimli olduğu mütaleasındadırlar. Bu sene Konya şehrinde hiç meyva yetişmemiştir. Bunun da sebebi havaların iyi gitmesinden, vaktinden evvel çiçek açmaları ve sonra da soğukların tesirile donmalarıdır. Yalnız bağlarımız ve üzüm mahsulümüz hem çok iyi, hem de çok bereketlidir. Kavun, karpuz mahsulünün de iyi olduğu haberleri alınıyor.

Beden terbiyesi mükelleflerine sancak verilecek

Beden terbiyesi mükellefiyetine tâbi teşekküller için hazırlanmakta olan sancaklar, Ankarada olduğu gibi yakında şehrimizde de merasimle tevzi edilecektir. Merasime Genel Direktör Cemil Tanerin riyaset etmesi muhtemeldir. Cemil Taner, bu münasebetle bir de nutuk söyliyecektir.

HEM NALINA HEM MIHINA

Kanadanın yardımı

İngiliz kaynaklarından gelen haberler, Kanadada hazırlanan üçüncü bir tümenin de, Kanadada yetiştirilen tayyarecilerle beraber, İngiltereye geldiğini bildiriyor. Muazzam bir vapur kafilesini dolduran bu üçüncü tümen, kazasız ve belâsız İngiliz limanlarına varmıştır. Bundan başka Amerikadan 100 milyon İngiliz lirası kıymetinde silâh, malzeme ve gıda maddeleri getiren gayet büyük bir kafile de İngiltereye gelmiştir. İngiliz radyoları, bu iki kafilenin hiç zayiat vermeden gelişini, Almanların «Artık Atlas Okyanusunda batıracak gemi bulamıyoruz» yolundaki iddialarına filî bir cevab diye ilân ediyorlar.

Kanadadan gelen üçüncü tümeni bir de zırhlı tümenin takib edeceği gene İngiliz neşriyatından anlaşılıyor. Kanadanın İngiltereye gönderdiği ilk iki tümen, harbin Fransız inhizamile neticelenen ilk devresinde gelmişlerdi. O vakittenberi, geçen bir yıl sonunda üçüncü tümenin gelmesi, Kanadanın bilhassa keyfiyet bakımından iyi hazırlandığına delâlet eder. Unutmamak lâzımdır ki İzlanda adasını işgal eden İngiliz kuvvetleri arasında da mühim Kanada birlikleri vardır.

Kanada, dört seneden fazla süren geçen harbde 628,000 kişi seferber ederek bunun 424,000 kişisini Fransız cephesine göndermişti. O zaman Kanadanın nüfusu 7 buçuk milyon kadardı. Kanada ordusunun verdiği zayiat 56,639 maktul olmak üzere 220,000 kişiyi bulmuştu.

Şimdi Kanadanın nüfusu 12 milyona yaklaşmıştır. Geçen harbdenberi memleketin serveti çok artmış, sanayii çok büyümüştür. Demek ki Kanada, bu harbde İngiltereye daha büyük yardımlarda bulunabilir, nitekim bulunmaktadır. Kanadada teşkil edilmiş olan havacılık mektebleri, her tehlikeden uzak sahalarda binlerle tayyareci yetiştirmektedir. Kanada ordusu, harbin ikinci yılını bitirirken 300,000 kişiyi bulmuştur. Bu mevcudun 215,000 kişisi kara, 20,000 kişisi hava ordusunda ve mütebakisi de donanmadadır.

Kanadalıların harb sanayii bakımından İngiltereye yardımı çok daha büyüktür. Bu memlekette harbden evvel mevcud sekiz kadar tayyare fabrikası genişletilmiş, yenileri kurulmuştur. Kanada küçük harb gemileri ve muhribler de yapmağa başlamıştır. Amerikan sanayiinin de yardımile Kanada harb endüstrisi, yalnız Kanada ordusunun değil, İngiliz ordularının da bir kısım ihtiyaclarını karşılamaktadır. Hulâsa bu dominyonun gittikçe artan yardımı İngiltere için çok mühimdir.

Oylat kaplıcalarında bir kaza

Bursa (Hususî) — Oylat kaplıcasında mühim bir kaza olmuştur. İnegöl hastanesi doktorile kaymakam Oylat kaplıcasına gitmişler ve burada suya girmişlerdir. Fakat hastane doktoru sıcak suya atlamışsa da suyun derinliği az olduğundan başı taşa çarpmış ve bundan dolayı vücudünün yarısı felce uğramıştır. Evvelâ, buradan kaldırılması muvafık görülmiyen doktor bilâhare Bursa hastanesine naklolunmuştur. Kendisini suyun içinden baygın vaziyette İnegöl kaymakamı Remzi kurtarmıştır.

Havadan gelen lâstik

Bursa (Hususî) — Uludağ yolunda garib bir hâdise olmuştur. Dolubabada çadırlı kamp kurmaya çıkan avcılar kulübü reisi Rızanın eşyasını hâmil bir kamyon, tam Çekirge üstüne geldiği sırada birdenbire tekerleğinin biri fırlamış ve kamyon yol üstüne oturmuştur.

Fakat fırlıyan tekerlek zıplaya zıplaya son süratle Çekirge yokuşundan aşağı inmeğe başlamış ve her 50 metrede bir yere temas ederek gittikçe hız alan bu tekerlek nihayet Çekirgede Askerî hastanenin karşısındaki evlerden birinin damına düşmüştür. Dam harab olmuş ve havadan inen bu otomobil lâstiği, bu lâstik buhranında orada bulunanları hayli telâş ve heyecana düşürmüştür.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone şeraiti

	Türkiye için	Haric için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur.

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez ve ziyaından mes'uliyet kabul olunmaz.

Küçük hikâye

Bir tebessüm ve bir damla gözyaşı!...

Sadi Günel

İyi giyinmiş, güzel yapılı, tatlı konuşan, etrafındakiler tarafından zevkle dinlenen Adnan, hoşlanmadığı bir şeyi yapmak mecburiyetinde kalmıştı. Onu can kulağile dinleyenler de, hayret ediyorlardı. Çünkü yıllardanberi tanıdıkları Adnanın, kadın bahsi üzerinde de böyle yarım saatlik bir konferans vermesini değil, sual sorulduğu zamanlar bile fikrini açığa vurduğunu görmemişlerdi. Bütün kadınlara karşı çekingen davranır, açık kalblilik ve duru bir nezaketle, basit şeylerden bahseder ve alâkasını, biraz istihfaf sezilen bir yakınlık derecesinden ileri götürmezdi. Gönül mevzuu açılırsa, tek kelime söylemeden dinler, ve fikirlerini söyliyenleri ayrı ayrı tasdik ederdi. Dişiliklerinin kuvvetinden istifade etmeği düşünerek ona yaklaşan kadınlar da olmuştu. Fakat, onların çıldırtmak için üzerine diktikleri süzgün bakışlarının ve zehirlemek için uzattıkları dudaklarının alevi karşısında bir plâtin tesirsizliği göstermiş, moda veya mevsim eğlencelerinden bahseder gibi tabiî bir sesle cevab vermişti.

— İltifatınıza çok teşekkür ederim bayan! Size karşı olan hürmetim teklifsizliğimden üstündür..

Halbuki bugün, kendisini bütün bu varlığile tanıyan şu sekiz on kişilik grup önünde yarım saatten fazla, yalnız kadından bahsetmiş ve onun ruh tahlillerini yapmıştı. Hem de karşısında, yarım düzine kadın ve el uzatıp da dondurma kutusuna dokunmuş gibi irkilenler de varken...

— Kadının ruh asaleti bütün faziletlerin anasıdır ve bu asaletin de, ne aile yüksekliğile ve ne de bin bir terbiye usulile elde edilmesine imkân yoktur. Asalet, ya kadının ruhunda doğarken mevcuddur; yahud da onu kadın bizzat bulmuş ve ruhuna sindirmiştir. Onun her zaman eli öpülür ve ona her zaman tapılır. Hem de giyim, kuşam ve muhit farkı gözetilmeden...

Dedi ve sustu.

Kendisine bu sözleri, yıllardan sonra ilk defa söyleten varlığı tekrar hayalinde canlandırdığından, onu doya doya seyretmek için susmuştu.

Etraftan sağnak halinde fikir yağdı.

Fakat o, şu cümle ile çıldırdı ve isyan etti:

— Adnan biraz hayale kapılıyor. Bahsettiği ruh asaleti kadının mayasında yoktur zaten... Havva boş yere mi analık etti onlara?.

Adnanın isyanı, karşısındakine tokat atacak kadar büyüktü. Fakat, bu müthiş buhran, ruhunu, birdenbire, İsanın tokat yediği anda yüzünün diğer tarafını çevirdiği zamanki ilâhi sükûnete eriştirdi. Ağır ağır anlatmağa başladı:

— Haksızsınız dostlarım... Oturun da dinleyin anlatacaklarımı!.

Siz, beni, bugünkü kazancım ve bugünkü sükûnetimle tanımadan önce; ben, vasat maaşlı bir muallim ve çok mes'ud bir aile erkeği idim.

Size yarım saat içinde anlatmağa çalıştığım kadınlık faziletlerinin daha pek çoğuna malik bir karım ve küçük bir yavrum vardı.

Çok genc evlenmiştik. Nâlânı daha tahsil çağının ortasında iken yolundan çevirmiş, onun sakin ve yumuşak ruhunda hırçın varlığımın fırtınalarını dindirmiştim. İri siyah gözlerinde haşarı bakışlarım erimiş, melek, vefalı, kanaatkâr ve müşfik kadınlığında bütün ihtiraslarım durulmuştu.

Karadenizin coşkun dalgalarile yıkanan bir şehirde, bütün san'at, estetik ve ilim duygularını tatmin edecek şekilde çalışmış talebelerimi ve muhitimi kendime bağlamıştım. Herkesten sevgi ve hürmet görüyordum. Yuvamın saadeti gıpta edilecek kadar büyüktü.

Bu güvenişlerle, beni çekemiyenlerin artışına, samimiyetle iltifat ettiğim kadınları dedikodulu mevzulara kahraman yapacak kadar ileri giden «dostların» adiliklerine ehemmiyet vermedim. Tek düşüncem, büyük bir mükâfat kazanacak kadar tanınmağa başlıyan yazılarım ve sahnelere konan eserlerimdi.

Etrafımda toplanan alâka ve iltifatlara kapılarak, sükûnetini ve sevgisini bir an gevşetmiyen Nâlânı ihmal edecek kadar sersemlemiş, ve onun cehennem azabları içinde kaynaştığını hissedemez olmuştum.

Bir gün neş'eli bir sürpriz yapmak için, bahçe kapısından sessizce eve girdim. Mırıltılar işittiğim misafir odasına kadar ayaklarımın ucuna basarak ilerledim. Camlı kapının perde aralığından içeri baktığım zaman bir ölü gibi dondum.

Nâlân, kızımı masanın üzerine oturtmuş, kendisi de iskemlesinden ona uzanarak, ağlamaktan şişmiş gözlerini yüzüne yaklaştırıyor ve söyleniyordu:

— Babanı kaybettik, kızım. Artık o, yalnız bizim değil. Ona sahib olan başka kadınlar da var. Biz seninle ağlıyalım, olmaz mı?

O zaman anladım ki, etrafımda dönen kadın dedikoduları, o büyük insanın isyan etmiyen asil ruhunu, bir kurt gibi için için kemirmiştir.

Mabede girer gibi yaklaşıyor, ve Nâlânın önünde diz çöküyorum. Kızımın, ince ve tatlı bir tebessümle çizgilenen yüzünü avuclarıma alıyor. Nâlânın göz pınarlarında biriken bir damla göz yaşına dudaklarımı uzatıyorum.

Kızımın yüzünde acıdan doğmuş gibi beliren o tebessüm, benim son ışığım, karımın gözündeki bir damla yaş, benim hayat kandilimin son yağ katresi oldu. Çünkü, bir ay içinde menenjitten giden karımla, annesiz yaşayamıyan yavrumun manevi katilleri ben olmuştum.

Bana şimdiki insanlığımı, bir tebessümle bir damla yaş kazandırmıştı. Fakat, neye yarar ki, ben o asalet ve fazilet mabedlerinden kalan toprak yığınında yıllardır inliyorum. Saray harabelerindeki baykuşlar gibi.